

Kotikielen Seuran 50-vuotisjuhla.

Kotikielen Seuran vuosikokouksen jälkeen 14. III 26 oli Vanhan ylioppilastalon Musiikkisaliin järjestetty vaatimaton juhlatilaisuus illallisineen sen johdosta, että oli kulunut 50 vuotta Kotikielen Seuran perustamisesta. Juhlaan oli saapunut kaikkiaan noin 60 kansalaista, niiden joukossa Seuran nykyinen kunniaesimies, ulkoministeri, professori E. N. Setälä, äsken valituista kunniajäsenistä herrat Cannelin, Koskimies, Lönnbohm, Manninen, Tunkelo ja Wichmann sekä useita muita Seuran entisiä jäseniä.

Tilaisuus alkoi ylioppilas Elsa *Puuskan* esittämällä pianosoololla. Sen jälkeen esimies prof. *Kettunen* lausui puheessaan, joka on julkaistuna *Iltalehden* ilta-painoksessa 15. III 26, tunnustuksen ja kiitoksen sanoja Seuran vastavalituille kunniajäsenille sekä läsnäololle kunniaesimiehelle ynnä luonnehti lyhyesti Seuran 50-vuotista toimintaa ja palautti mieleen muutamia, nyt vainajien joukkoon luetta-

¹ Vv. 1897—1903 Virittäjän vastaava toimittaja oli samalla päätoimittaja, kuten asian laita on nykyjäänkin; v. 1900 päätoimittajan virasta huolehti *Artturi Kannisto*, vsta 1901 kesään 1903 *Martti Airila (Nyholm)* ja vv. 1904—1908 *Heikki Ojansuu*.

via Kotikielen Seuran entisiä työntekijöitä. — Seuraavan puheen piti Seuran sihteeri, joka aluksi esitti muutamia tietoja viimeiseltä kymmenvuotiskaudelta ja sitten siirtyi yksityiskohtaisemmin kertomaan, kuinka Seuran piirissä v. 1877 herätetty kysymys kansankielen sanakirjan aikaansaamisesta oli vähitellen aikojen kuluessa kehittynyt varsinaiseksi aloitteeksi ja joutunut voimakkaampien järjestöjen ajettavaksi. Puhuja tahtoi kuitenkin huomauttaa, että kansankielen sanakirjan asia ei kaikesta huolimatta ole vielä nytkään siirtynyt pois Kotikielen Seuran nuortenkaan jäsenten ulottuvilta ja heidän velvollisuuksiensa piiristä. Edelleen sihteeri kiinnitti huomiota Seuran aloitteesta syntyneeseen Aug. Ahlqvistin rahastoon, jonka merkitys Suomen rahan arvon alenemisen johdosta on supistunut kymmenenneksi osaksi alkuperäisestään, ja toivoi, että läsnäolevat Seuran jäsenet yhtyisivät mielellään siihen ajatukseen, että Ahlqvistin rahaston merkitys on lähivuosina kohotettava entiselleen. (Osa tätä puhetta on julkaistuna Virittäjässä 1926 ss. 127—134.)

Seuran kunniaesimiehelle, Ahlqvistille ja Setälälle, kohdisti sanansa maisteri Martti *Haavio* esittäen Seuran aikakirjojen perusteella huvittavia kohtia Seuran varhaisemmilta vuosilta, erittäinkin patriarkallisen kielitarhurin Ahlqvistin mielenkiintoisesta persoonallisuudesta ja nuorena Seuran keskuuteen astuneen ylioppilaan Setälän ensiesiintymisistä Seuran kokouksissa. — Kunniajäsenten puolesta vastasi ensinnä leikkisässä puheessaan tark. *Lönnbohm* ja sitten prof. *Koskimies*, joista jälkimmäinen kertoi hupaisan muistelman siitä tilaisuudesta, jossa Seuran aikakauslehti Virittäjä sai nykyisen nimensä. Prof. K. itse oli ensin ehdottanut nimeksi sanaa *Virike*, mutta hyväksytyksi oli kiivaan väittelyn jälkeen tullut hra Lönnbohmin ehdottama *Virittäjä*. Ahlqvist oli perästä päin kuullessaan ristiäisten tuloksen huomauttanut, että yhtä hyvin olisi nimeksi voitu panna „Pirittäjä“. — Kunniaesimies, ministeri *Setälä* kiitti hänelle osoitetusta huomaavaisuudesta sekä kertoili muistelmiaan niiltä ajoilta, jolloin hän oli Seurassa mukana aktiivisena jäsenenä. Lopuksi ministeri kohotti 3-kertaisen eläköönhuudon sille hengelle, joka Kotikielen Seurassa ennen on vallinnut ja toivottavasti yhä tulevaisuudessakin vallitsee. — Helsingin yliopiston unkarin kielen lehtori tri Gyula *Weöres* toi juhlivalle seuralle terveiset Unkarin kielitieteellisiltä piireiltä, joissa hän sanoi varsinkin Virittäjä-lehden vanhastaan huomatuksi ja arvossapidetyksi.

Tri *Tunkelo* kauniissa, osittain leikkisässä puheessaan kiinnitti läsnäolijain huomiota siihen suuriarvoiseen työhön, jota olivat Kotikielen Seuran lempiajatuksen, kansankielen sanakirjan hyväksi tehneet juhlassa mukana olevat Seuran entiset naisjäsenet, maisterit Selma *Patajoki*, Laina *Porkka* ja Tyyne *Salminen*. — Ylioppilas A. *Valle* esitti sikermän suomen kieleen kohdistuvia lausuntoja Agricolan, Andreas Bureuksen ja Jusleniuksen ajoista alkaen Oksasen, Jänneksen ja Koskenniemen runouteen asti. — Illan taiteellisesta ohjelmasta huolehtivat yliopp. Elsa Puuskan lisäksi rouva Lempi *Musikka*, joka esitti lausuntanumeroina Eino Leinin Elegian ja Otto Mannisen Kultaiset torvet — näytteiksi suomen kielen taiteellisen käytännön nykyisistä huippusaavutuksista, ja Y. L:n kvartetti, joka reippaasti kajahtutteli laulujaan pitkin iltaa.

Juhlaan, jolle kokonaisuudessaan antoi leiman rakkaisiin muistoihin ja kauniisiin toiveihin kohdistunut hilpeä mieliala, oli saapunut seuraavat sähkösanomat:

Tartosta: „Oma vanemat sösarseltsi tema aastapäeval tervitab Akadeemiline Emakeele Selts Tartust.“

Turusta: „Nouse, riennä, suomen kieli! Onnittelten Oksasen perinnön uskollista vaalijaa. Martti Rapola.“

Vaasasta: „Ollen Seuran ensimmäisiä jäseniä pyydän 50-vuotisten muistojen elähyttämänä lähettää parhaimmat onniteluni toivottaen yhä kasvavaa harrastusta ja jatkuvaa menestystä Seuran toiminnalle suomalaisen kotikielemme hyväksi. Eliel Levon.“

Elisenvaarasta: „Kiittäen Seuraa parhaista pysyvistä muistoista toivottaa menestyksellistä toimintaa kansallisen sivistyksen kartuttamiseksi edelleenkin Liakka.“

Tampereelta: „Puhdasta suomea saakaa paljon aikaan! Onnittelen: Ensimmäisen vuosikokousesitelmän pitäjä.“

„Jatkuvaa menestystä toivottaen onnittelee 50-vuotiasta Kotikielen Seuraa J. A. Kemiläinen.“

„Onnittelemme 50-vuotispäivänä: Tiililä, Kaukovalta.“

Seuran juhlapäivän johdosta sisälsivät 14. III 26 ilmestyneet pääkaupungin sanomalehdet Helsingin Sanomat ja Uusi Suomi kumpikin Kotikielen Seuran historiaa ja merkitystä käsittelevän kirjoituksen. Edellinen lehti julkaisi sitä paitsi Seuran perustajan, prof. Ahlqvistin kuvan ja jälkimmäinen sekä Ahlqvistin että prof. Setälän ja tri Tunkelon kuvan. Edellisenä päivänä ilmestynyt Ylioppilaslehti niin ikään sisälsi asiaa käsittelevän kirjoituksen sekä nykyisen esimiehen, prof. Kettusen kuvan. Juhlan ohjelmasta on myöhemmin myös ollut lehdissä selostuksia. Kaikki puheenalaiset sanomalehtikirjoitukset on leikkeleinä talletettu Kotikielen Seuran arkistoon.

Lauri Hakulinen.